KLÍČOVÉ TÉMA[1]
Ustanovení čl. 6 odst. 1 (občanskoprávní větev)
Řízení před ústavním soudem

(Naposledy aktualizováno: 31/08/2025)

Úvod

Ustanovení čl. 6 odst. 1 Úmluvy se vztahuje na řízení před ústavním soudem v jeho občanskoprávní větvi, pokud se týká „rozhodování o občanských právech a závazcích“ (*Pierre-Bloch proti Francii*, 1997, § 48; *Voggenreiter proti Německu*, 2004, § 30–33; *Albuquerque Fernandes proti Portugalsku*, 2021, § 54; *Xero Flor w Polsce sp. z o.o. proti Polsku*, 2021, § 192–209, CZE; a nejnověji *Pinkas a ostatní proti Bosně a Hercegovině*, 2022, § 37–38 a nedávno *Lorenzo Bragado a ostatní proti Španělsku*, 2023, § 106, týkající se stížnosti soudců z konečného seznamu kandidátů ohledně pokračujícího neplnění povinnosti parlamentu pokračovat v procesu jmenování nové Generální rady soudnictví). Vzhledem k tomu, že se však toto řízení může výrazně lišit od soudních řízení před obecnými soudy, musel Soud přizpůsobit zásady vypracované v rámci judikatury na poli čl. 6 odst. 1 a stanovit nové zásady. Tyto zásady jsou obecně platné, i když se příslušnost ústavních soudů může v jednotlivých státech lišit.

Je třeba mít na paměti, že toto klíčové téma se netýká řízení u vyšších soudů, například u nejvyšších soudů nebo odvolacích soudů.

Zásady vyplývající ze současné judikatury

Přístup k soudu

- Ustanovení čl. 6 odst. 1 zaručuje právo na konečné rozhodnutí ve věci předložené soudu, včetně rozhodnutí o přijatelnosti a/nebo odůvodněnosti ústavní stížnosti (*Marini proti Albánii*, 2007, § 120).
- Ústavní soud, který může zkoumat napadené řízení pouze z hlediska jeho souladu s ústavou, aniž by zkoumal veškeré významné skutečnosti, není považován za soud s plnou jurisdikcí ve smyslu čl. 6 odst. 1 (*Malhous proti České republice* [velký senát], 2001, § 62, CZE; *Zumtobel proti Rakousku*, 1993, § 30).
- Článek 6 nezaručuje právo na přístup k soudu s pravomocí zrušit nebo převážit zákon přijatý zákonodárným sborem. Z tohoto ustanovení nelze odvodit ani právo jednotlivce vyvolat rozhodnutí parlamentního orgánu o ústavní kontrole zákona (*Gyulumyan a ostatní proti Arménii* (rozhodnutí), 2023, § 79).
- S ohledem na specifickou povahu stížnosti k ústavnímu soudu Soud připustil, že podmínky přístupu k tomuto soudu mohou být přísné (*Arribas Antón proti Španělsku*, 2015, § 50; viz také *Pinkas a ostatní proti Bosně a Hercegovině*, 2022, § 48, a *Olivares Zúñiga proti Španělsku*,

[1] Vypracováno kanceláří Soudu. Pro Soud není závazné.

Původní text je použit se souhlasem Rady Evropy a Evropského soudu pro lidská práva. Tento překlad, včetně doplnění odkazů na české překlady rozhodnutí nebo jejich shrnutí, byl pořízen Ministerstvem spravedlnosti České republiky na základě dohody s Radou Evropy a Evropským soudem pro lidská práva a je výhradní odpovědností Ministerstva spravedlnosti České republiky.

2022, § 29), aby byla zaručena právní jistota a řádný výkon ústavního soudnictví na nejvyšší úrovni soudní soustavy (*Dos Santos Calado a ostatní proti Portugalsku*, 2020, § 112 a § 133; *Albuquerque Fernandes proti Portugalsku,* 2021, § 68 a § 75 a *Çela proti Albánii*, 2022, § 23).

- Při určování přiměřenosti omezení přístupu k ústavnímu soudu je třeba vzít v úvahu tři hlediska, a to i) zda lze způsoby uplatnění stížnosti považovat z hlediska účastníka řízení za předvídatelné, ii) zda dotčená osoba musela nést nadměrnou zátěž v důsledku procesních chyb, k nimž došlo v průběhu řízení, a iii) zda lze daná omezení považovat za „přepjatý formalismus“ *Dos Santos Calado a ostatní proti Portugalsku*, 2020, § 113–116; *Albuquerque Fernandes proti Portugalsku,* 2021, § 69).

Nestrannost:

- Subjektivní a objektivní testy se vztahují i na řízení před ústavním soudem (*Mežnarić proti Chorvatsku*, 2005, § 29–32).

Spravedlivý proces:

- Právo na kontradiktorní řízení se může vztahovat i na řízení před ústavním soudem (*Milatová a ostatní proti České republice*, 2005, § 59, CZE).
- V situaci, kdy Ústavní soud stěžovateli nezašle písemná stanoviska obecných soudů zapojených do jeho případu, Soud konstatovaly, že zásady týkající se rovnosti zbraní vyplývající z jeho judikatury je třeba chápat tak, že vyžadují, aby Ústavní soud ve všech případech, kdy nepovažuje za nutné postoupit vyjádření některého účastníka řízení ostatním účastníkům, ve svém rozhodnutí tento postup jasně odůvodnil (*Janáček proti České republice*, 2023, § 53, CZE).
- Pokud se řízení před ústavním soudem týká právních předpisů týkajících se konkrétní osoby, musí být dotčeným osobám zaručen volný přístup k vyjádřením ostatních účastníků a poskytnuta faktická možnost se k těmto vyjádřením vyjádřit (*Ruiz-Mateos proti Španělsku*, 1993, § 63; viz naopak, *Gorraiz Lizarraga a ostatní proti Španělsku*, 2004, § 56–61).
- Pokud existuje mechanismus předběžného postoupení věci ústavnímu soudu, může zamítnutí žádosti o takové postoupení ze strany vnitrostátního soudu za určitých okolností porušit právo na spravedlivý proces, například pokud zamítnutí nebylo řádně odůvodněno (*Šaltinytė proti Litvě*, 2021, § 88, CZE; *Xero Flor w Polsce sp. z o.o. proti Polsku*, 2021, § 166, CZE).
- Záruky zakotvené v čl. 6 odst. 1 zahrnují povinnost soudů, včetně ústavních soudů, dostatečně odůvodnit svá rozhodnutí, zejména pokud se projednávaná věc týká práv a svobod zaručených Úmluvou (*Paun Jovanović proti Srbsku*, 2023, § 105–109) nebo záruk nezávislosti soudů (*Ovcharenko a Kolos proti Ukrajině*, 2023, § 126) nebo nové či neobvyklé otázky, k níž neexistuje ustálená judikatura ohledně její použitelnosti (*Lorenzo Bragado a ostatní proti Španělsku*, 2023, § 143–148).

Veřejné slyšení:

- Pokud se řízení před ústavním soudem omezuje na posouzení ústavněprávních otázek a zahrnuje pouze posouzení právních otázek, postačuje k tomu, aby byl dodržen soulad s čl. 6 odst. 1, aby se konalo veřejné slyšení v rozhodující fázi řízení (*Gratzinger a Gratzingerová proti České republice* (rozhodnutí) [velký senát], 2002, § 82, CZE).
- V abstraktním řízení o přezkumu ústavnosti nejsou státy povinny zajistit, aby byl každý dotčený jednotlivec slyšen před soudem (*Gavella proti Chorvatsku* (rozhodnutí), 2006).
- Při projednávání konkrétní věci před ústavním soudem jako soudem prvního a jediného stupně se musí konat ústní jednání, ledaže by existovaly výjimečné okolnosti, které by

odůvodňovaly upuštění od takového jednání (*Selmani a ostatní proti Bývalé jugoslávské republice Makedonii*, 2017, § 36–43, CZE).

Délka řízení:

- Řízení před ústavním soudem je třeba zohlednit při posuzování přiměřenosti délky řízení, pokud je jeho výsledek způsobilý ovlivnit výsledek sporu před obecnými soudy (*Ruiz-Mateos proti Španělsku*, 1993, § 35; *Süßmann proti Německu* [velký senát], 1996, § 39; *Bieliński proti Polsku*, 2022, § 47).
- Pokud je řízení před ústavním soudem součástí řízení před obecnými soudy, například pokud mu vnitrostátní soudy předloží otázku ústavnosti příslušného ustanovení, může být řízení před ním ve větší či menší míře významné pro posouzení souladu základního řízení s článkem 6 (*Polyakh a ostatní proti Ukrajině*, 2019, § 186–192). Povinnost ústavních soudů projednat záležitost v přiměřené lhůtě však nelze vykládat stejně jako u obecných soudů (*Süßmann proti Německu* [velký senát], 1996, § 56–58).
- Role Ústavního soudu jako strážce Ústavy činí zvláště nezbytným, aby byl schopen zohlednit i jiná hlediska než pouhé chronologické pořadí, v jakém případy napadly, jako je povaha případu a její význam z politického a společenského hlediska (*A.T. proti Slovinsku* (rozhodnutí), 2022, § 21; a její limity viz *Oršuš a ostatní proti Chorvatsku* [velký senát], 2010, § 109).

Významné příklady

Přístup k soudu:

- *Ferré Gisbert proti Španělsku*, 2009: restriktivní výklad počátku lhůty pro podání ústavní stížnosti (porušení);
- *Klausecker proti Německu* (rozhodnutí), 2015: omezení přístupu k německému Spolkovému ústavnímu soudu za účelem přezkumu postupu při přijímání zaměstnanců Evropským patentovým úřadem, pokud je k dispozici přijatelné alternativní řízení (rozhodčí řízení) (nepřijatelnost);
- *Dos Santos Calado a ostatní proti Portugalsku*, 2020: projev přepjatého formalismu při prohlášení ústavních stížností za nepřijatelné pro nesplnění zákonných podmínek. Použití zásad stanovených v případu *Zubac proti Chorvatsku* [velký senát], 2018, které se týkaly řízení před nejvyšším soudem, na řízení před ústavním soudem (porušení u dvou stížností; neporušení u třetí stížnosti);
- *Albuquerque Fernandes proti Portugalsku,* 2021: nejde o projev přepjatého formalismu při odmítnutí ústavní stížnosti podané soudcem, který napadl kárný trest, z procesních důvodů (neporušení).
- *Dragan Kovačević proti Chorvatsku*, 2022, CZE: nepřiměřenost odmítnutí přiznat náhradu nákladů řízení v případě stížnosti k ústavnímu soudu týkající se omezení svéprávnosti stěžovatele (porušení).
- *Çela proti Albánii*, 2022: odmítnutí ústavní stížnosti z důvodu nepředvídatelného použití nové lhůty (dva roky až čtyři měsíce), která byla zavedena po podání stížnosti (porušení)
- *Olivares Zúñiga proti Španělsku*, 2022: "odvolání Amparo" (prostředek ochrany ústavních práv) prohlášeno za nepřijatelné z důvodu nepředvídatelného požadavku na vyčerpání předchozího opravného prostředku (porušení).
- *Supergrav Albania Shpk proti Albánii*, 2023: Zamítnutí ústavní stížnosti stěžovatele z důvodu, že byla podána po uplynutí čtyřměsíční lhůty počítané od data vydání rozhodnutí Nejvyššího

soudu, a nikoli od data doručení plně odůvodněného rozhodnutí (porušení).

- *Lorenzo Bragado a ostatní proti Španělsku*, 2023: Zamítnutí opravného prostředku podaného soudci z konečného seznamu kandidátů proti postupu parlamentu, který neprovedl jmenovací proces nové Generální rady soudnictví, jako opožděného a bez posouzení merita věci (porušení).
- *Jarre proti Francii*, 2023: Námistka stěžovatelů odmítnuta na základě rozhodnutí Ústavní Rady, která během řízení zrušila ustanovení tvořící právní základ pro námitku stěžovatelů (neporušení).
- *Gyulumyan a ostatní proti Arménii* (rozhodnutí), 2023: ukončení funkčního období soudců a předsedy Ústavního soudu, kteří byli všichni jmenováni na doživotní funkční období, prostřednictvím ústavních změn, které nelze přezkoumat soudní cestou (nepřijatelnost – neslučitelnost *ratione materiae*).

Nestrannost:

- *Steck-Risch a ostatní proti Lichtenštejnsku*, 2005: nestrannost soudce ústavního soudu v malé zemi, kde soudci fungují na částečný úvazek a kde tytéž osoby vykonávají jak funkci soudce, tak advokáta (neporušení);
- *Švarc a Kavnik proti Slovinsku*, 2007: nestrannost soudce ústavního soudu, který v občanskoprávním řízení v prvním stupni vystupoval jako právní expert odpůrce stěžovatele (porušení).
- *Bellizzi proti Maltě*, 2011: tvrzený nedostatek nestrannosti v případě, kdy právní asistent předsedy ústavního soudu vystupoval ve prospěch jednoho z účastníků předcházejícího občanskoprávního řízení v téže věci (neporušení);
- *Dos Santos Calado a ostatní proti Portugalsku*, 2020: nestrannost tříčlenného výboru ústavního soudu, který posuzuje námitku proti rozhodnutí o přijatelnosti z důvodu přítomnosti soudce zpravodaje, který uvedené rozhodnutí vydal (nepřijatelnost);
- *Scerri proti Maltě*, 2020: tvrzený nedostatek nestrannosti tří soudců ústavního soudu, kteří předtím zasedali v odvolacím senátu, jenž rozhodoval o odvolání stěžovatele i o jeho žádosti o postoupení věci ústavnímu soudu (porušení);
- *Croatian Golf Federation proti Chorvatsku*, 2020: tvrzený nedostatek nestrannosti soudkyně, která zasedala v tříčlenném senátu ústavního soudu, přestože byla manželkou předsedy golfového klubu, proti němuž sdružení stěžovatele zahájilo exekuční řízení (porušení).

Soud zřízený zákonem:

- *Xero Flor w Polsce sp. z o.o. proti Polsku*, 2021, CZE: jeden ze soudců senátu ústavního soudu, který posuzoval ústavní stížnost společnosti stěžovatele, nebyl zvolen v souladu s vnitrostátními právními předpisy. Třístupňový test formulovaný v případu *Guðmundur Andri Ástráðsson proti Islandu* [velký senát], 2020, CZE, se vztahoval na občanskoprávní věc projednávaný ústavním soudem (porušení).

Délka řízení:

- *Von Maltzan a ostatní proti Německu* (rozhodnutí) [velký senát], 2005, CZE: délka řízení před německým Spolkovým ústavním soudem v souvislosti s vyvlastňováním v době komunistického režimu v jedinečném kontextu sjednocení Německa (nepřijatelnost);
- *Janković proti Chorvatsku* (rozhodnutí), 2000: délka řízení před ústavním soudem týkajícího se vojenského důchodu důstojníka jugoslávské lidové armády ve výslužbě, které zahrnovalo složité právní otázky v souvislosti s rozpadem bývalé Jugoslávie (nepřijatelnost);

- *Oršuš a ostatní proti Chorvatsku* [velký senát], 2010: délka řízení před ústavním soudem trvající více než čtyři roky (porušení)
- *Project-Trade d.o.o. proti Chorvatsku*, 2020: délka řízení před ústavním soudem trvajícího téměř pět let ve věci zrušení a odnětí akcií společnosti stěžovatele v soukromé bance (porušení);
- *Shorazova proti Maltě*, 2022: délka řízení před ústavním soudem týkajícího se odškodnění, které trvalo téměř pět let v rámci dvou soudních řízení, nebyla vzhledem ke konkrétním okolnostem případu nepřiměřená (neporušení);
- *A.T. proti Slovinsku* (rozhodnutí), 2022: délka řízení před ústavním soudem, trvající přibližně tři roky a jeden měsíc, nebyla vzhledem ke složitosti projednávaných otázek nepřiměřená (nepřijatelnost).

Ostatní odkazy

Rada Evropy:

- Ústavní soudnictví – Spolupráce Benátské komise a ústavních soudů

KLÍČOVÉ ODKAZY NA JUDIKATURU

Zásadní *případy*:

- *Ruiz-Mateos proti Španělsku*, č. 12952/87, 23. června 1993 (porušení);
- *Süßmann proti Německu* [velký senát], č. 20024/92, 16. září 1996 (neporušení);
- *Pierre-Bloch proti Francii*, č. 24194/94, 21. října 1997 (čl. 6 odst. 1 se nepoužije);
- *Milatová a ostatní proti České republice*, č. 61811/00, 21. června 2005 (porušení);

  CZE
- *Albuquerque Fernandes proti Portugalsku,* č. 50160/13, 12. ledna 2021 (neporušení);
- *Xero Flor w Polsce sp. z o.o. proti Polsku*, č. 4907/18, 7. května 2021 (porušení).

  CZE

Ostatní případy podle článku 6:

- *Deumeland proti Německu*, č. 9384/81, 29. května 1986 (porušení);
- *Zumtobel proti Rakousku*, č. 12235/86, 21. září 1993 (neporušení);
- *Pammel proti Německu*, č. 17820/91, 1. července 1997 (porušení);
- *Janković proti Chorvatsku* (rozhodnutí), č. 43440/98, 10. října 2000 (nepřijatelnost – zjevná neopodstatněnost);
- *Malhous proti České republice* [velký senát], č. 33071/96, 12. července 2001 (porušení);

  CZE
- *Gratzinger a Gratzingerová proti České republice* (rozhodnutí) [velký senát], č. 39794/98, 10. července 2002 (nepřijatelnost – zjevná neopodstatněnost);

  CZE
- *Niederböster proti Německu*, č. 39547/98, 27. února 2003 (porušení);
- *Voggenreiter proti Německu*, č. 47169/99, 8. ledna 2004 (porušení);
- *Gorraiz Lizarraga a ostatní proti Španělsku*, č. 62543/00, 27. dubna 2004 (neporušení);
- *Von Maltzan a ostatní proti Německu* (rozhodnutí) [velký senát], č. 71916/01 a 2 další, 2. března 2005 (nepřijatelnost – zjevná neopodstatněnost);

  CZE
- *Steck-Risch a ostatní proti Lichtenštejnsku*, č. 63151/00, 19. května 2005 (porušení);
- *Mežnarić proti Chorvatsku*, č. 71615/01, 15. července 2005 (porušení);
- *Gavella proti Chorvatsku* (rozhodnutí), č. 33244/02, 11. července 2006 (nepřijatelnost – zjevná neopodstatněnost);
- *Pronina proti Ukrajině*, č. 63566/00, 18. července 2006 (porušení);
- *Švarc a Kavnik proti Slovinsku*, č. 75617/01, 8. února 2007 (porušení);
- *Marini proti Albánii*, č. 3738/02, 18. prosince 2007 (porušení);
- *Olujić proti Chorvatsku*, č. 22330/05, 5. února 2009 (porušení);
- *Gaspari proti Slovinsku*, č. 21055/03, 21. července 2009 (porušení);

- *Ferré Gisbert proti Španělsku*, č. 39590/05, 13. října 2009 (porušení);
- *Oršuš a ostatní proti Chorvatsku* [velký senát], č. 15766/03, 16. března 2003 (porušení);
- *Paksas proti Litvě* [velký senát], č. 34932/04, 6. ledna 2011 (článek 6 se nepoužije);
- *Kübler proti Německu*, č. 32715/06, 13. ledna 2011 (porušení);
- *Bellizzi proti Maltě*, č. 46575/09, 21. června 2011 (neporušení);
- *Klausecker proti Německu* (rozhodnutí), č. 415/07, 6. ledna 2015 (nepřijatelnost – zjevná neopodstatněnost);

  CZE
- *Arribas Antón proti Španělsku*, č. 16563/11, 20. ledna 2015 (neporušení);
- *Selmani a ostatní proti Bývalé jugoslávské republice Makedonii*, č. 67259/14, 9. února 2017 (porušení);

  CZE
- *Acar a ostatní proti Turecku* (rozhodnutí), č. 26878/07 a 32446/07, 12. prosince 2017 (nepřijatelnost – zjevná neopodstatněnost);
- *Arrozpide Sarasola a ostatní proti Španělsku*, č. 65101/16 a 2 další, 23. října 2018 (porušení);
- *Fraile Iturralde proti Španělsku* (rozhodnutí), č. 66498/17, 7. května 2019 (nepřijatelnost – zjevná neopodstatněnost);
- *Grace Gatt proti Maltě*, č. 46466/16, 8. října 2019 (porušení);
- *Polyakh a ostatní proti Ukrajině*, č. 58812/15 a 4 další, 17. října 2019 (porušení);
- *Alminovich proti Rusku* (rozhodnutí), č. 24192/05, 22. října 2019 (článek 6 se nepoužije);
- *Dos Santos Calado a ostatní proti Portugalsku*, č. 55997/14 a 3 další, 31. března 2020 (porušení, pokud jde o přístup k soudu, týkající se dvou stížností, neporušení, pokud jde o další stížnost; zjevná neopodstatněnost, pokud jde o nestrannost);
- *Scerri proti Maltě*, č. 36318/18, 7. července 2020 (porušení);
- *Project-Trade d.o.o. proti Chorvatsku*, č. 1920/14, 19. listopadu 2020 (porušení);
- *Croatian Golf Federation proti Chorvatsku*, č. 66994/14, 17. prosince 2020 (porušení);
- *Šaltinytė proti Litvě*, č. 32934/19, 26. října 2021 (porušení);

  CZE
- *Dragan Kovačević proti Chorvatsku*, č. 49281/15, 12. května 2022 (porušení);

  CZE
- *Bieliński proti Polsku*, č. 48762/19, 21. července 2022, (porušení);
- *Shorazova proti Maltě*, č. 51853/19, 3. března 2022 (neporušení);
- *A.T. proti Slovinsku* (rozhodnutí), č. 20952/21, 20. září 2022 (nepřijatelnost – zjevná neopodstatněnost);
- *Pinkas a ostatní proti Bosně a Hercegovině*, č. 8701/21, 4. října 2022 (neporušení);
- *Çela proti Albánii*, č. 73274/17, 29. listopadu 2022 (porušení);
- *Olivares Zúñiga proti Španělsku*, č. 11/18, 15. prosince 2022 (porušení);
- *Ovcharenko a Kolos proti Ukrajině*, č. 27276/15 a 33692/15, 12. ledna 2023 (porušení);
- *Janáček proti České republice*, č. 9634/17, 2. února 2023 (porušení);

CZE

- *Paun Jovanović proti Srbsku*, č. 41394/15, 7. února 2023 (porušení);
- *Supergrav Albania Shpk proti Albánii*, č. 20702/18, 9. května 2023 (porušení);
- *Lorenzo Bragado a ostatní proti Španělsku*, č. 53193/21 a 5 dalších, 22. června 2023 (porušení);
- *Gyulumyan a ostatní proti Arménii* (rozhodnutí), č. 25240/20, 21. listopadu 2023 (nepřijatelnost – neslučitelnost *ratione materiae*);
- *Jarre proti Francii*, č. 14157/18, 15. února 2024 (neporušení).